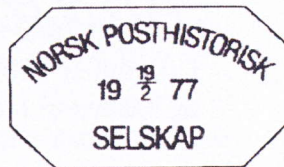

BUDSTIKKA

Mars 2011

Årgang 16 nr. 1

Uvanlig Brev til Australia i 1905

I min samling av korrespondanse mellom Norge og Australia har jeg et brev som kanskje ikke er så pent men som man i hvert fall kan kalle uvanlig for ikke si unikt. Brevet har vært svært bereist i en periode på over 9 måneder.

Les mer på side 11

I dette nummer:

Noen linjer fra redaktøren	2
Lederens hjørne	3
Dagsorden for årsmøtet i NPS	4
Husk søknad til Dr. Per Gelleins minnefond	4
Årsmelding NPS 2010	5
Regnskap 2010/Budsjett 2011	6
Referat fra medlemsmøte 18. desember 2010	7
Referat fra medlemsmøte 29. januar 2011	9
Uvanlig Brev til Australia i 1905	11
Den første posttjenesten i Lørenskog	12
Hva gjorde Thaulow på Modum?	16
Breve fra Hamborg til Frankrig....	18
Westbøe – Wigedahl. Hva er hva?	21

Den første posttjenesten i Lørenskog

På tross av sin nærhet til Hovedstaden, var Postvesenet ikke representert med sine tjenester innenfor det som senere skulle bli Lørenskog herred før i 1893. Landposttjenesten i Norge var nøyaktig åtte år gammel da Lørenskog fikk sin første offentlige posttjeneste i form av en landpostrute.

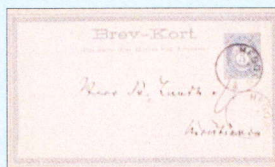
Les mer på side 12.

Hva gjorde Thaulow på Modum?

I min helpostsamling har jeg tre brevkort, undertegnet Thaulow, alle stemplet Heggen.

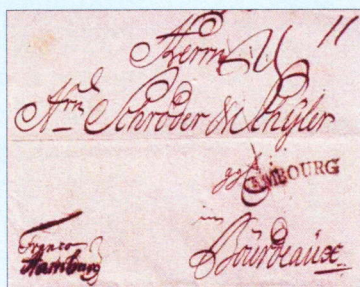
Les mer på side 16

Breve fra Hamborg til Frankrig.....

Vi skal se, hvordan breve fra Hamborg til Frankrig ekstraordinært har vært sendt enten over Amsterdam eller over Basel (Schweiz) i stedet for over Düsseldorf.

Les mer på side 18

ÅRSMØTE

Lørdag 2. April 2011

- Årsmøte (Dagsorden s.4)
- Tore Haga:
"Litt om søknad til og svar fra forsyningsnemda"
- Spontanauksjon –
Ta med objekter for salg.

Møtet holdes kl. 13.00
i Frimerketjenestens lokaler,
Schweigaardsgt. 33 B, Oslo.

Mat og drikke etter
tradisjonelt opplegg

Møteprogram Høsten 2011

Lørdag 17. september 2011

Oddbjørn Salte:
"Posten som kom og gikk i
Stavanger amt".

Lørdag 10. desember 2011

Knut Arveng:
"Roald Amundsens ferder"

Budstikka

Utkommer i 2011 med fire nummer og sendes til medlemmene i NPS.

Ettertrykk tillatt hvis kilde oppgis.

Ansvarlig redaktør:

Bjørn Schøyen, Pb.1 Høybråten,
1005 OSLO

Tlf.: 90 12 46 90

E-post: budstikka@posthistorisk.no

Norsk Posthistorisk Selskap

Adr: Postboks 4369, Nydalen
0402 OSLO, Bankgiro: 0540 0840395

Styret i NPS:

Leder: Trond Schumacher

Holmendammen Terr. 22, 0773 OSLO

E-post: trond.schumacher@bio.uio.no

Nestleder:

Per Erik Knudsen

Ullern allé 123, 0381 Oslo

E-post: per.erik.knudsen@gmail.no

Sekretær: Arvid Løhre,

Lurudveien 28 K,

2020 SKEDSMOKORSET

E-post: arvid@online.no

Kasserer: Gunnar Melbøe

Betzy Kjeldsbergs vei 26 E, 0486 OSLO

E-post: gmelboee@online.no

Styremedlem: Henning J. Mathiassen

Revefaret 69, 3033 Drammen

E-post: henning.j.mathiassen@ebnett.no

Varamedlemmer:

Øivind Rojahn Karlsen

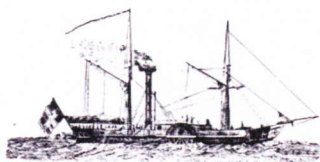
Maries vei 12, 3610 Kongsberg

E-post: oivindr@online.no

Finn Leiang

Sigurds vei 21 A, 1450 Nesoddtangen

E-post: fleiang@online.no

..noen linjer fra redaktøren....

Det har i tidligere numre av "Budstikka" vært skrevet om hvor mye lettere det er i dag å søke fram relevant informasjon via Internett. Selv fikk jeg en gledelig opplevelse av dette da jeg en kveld for noen uker siden satt og kikket på et brev jeg hadde skaffet meg. Brevet var sendt fra den Australiske staten Victoria i 1855, og adressert til England. Brevet var påskrevet "Pr. Lightning", og hadde både avsender- og mottakerstempel. Siden jeg ikke vet så mye om skipstrafikken mellom Australia og Europa midt på 1800-tallet, og heller ikke hadde noe litteratur lett tilgjengelig, tenkte jeg at kanskje et rask søk på Google kunne være til hjelp. Jeg la inn årstall, navn på skip samt avsendersted (Melbourne) og mottakshavn (Liverpool) og trykket søk.

For å gjøre en lang historie kort – I løpet av en brøkdel av et sekund hadde jeg både historien rundt skipet samt rutetabeller på pc'en min. Skipet var en "Clipper" som ble satt inn i posttrafikken da alle dampskip var overført til Krim-halvøya i forbindelsen med krigen der. Seilskipet forlot Melbourne (Victoria) morgenen etter avsenderdato, og ankom Liverpool samme dag som det er mottaksstemplet. Jeg hadde dermed i løpet av få minutter skaffet relevant informasjon som sammen med kjennskap til portotakstene gav meg nok info til å montere en side.

Mao. Sitter du og klør deg i hodet når det gjelder en posthistorisk nøtt du ikke klarer å knekke – legg inn et søk på nett, og det er ikke umulig at pc'en raskt kan gi deg svar på det du lurar på.

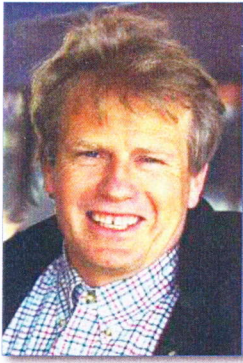
Så over til noe helt annet.

2. april holder NPS sitt årsmøte, og det er viktig at så mange som mulig av dere møter opp, og bidrar den dagen. Så kom deg opp av stolen, kast deg på buss, tog, trikk eller fly og støtt opp om Selskapets planer for kommende år.

Avslutningsvis vil jeg også takke alle bidragsytere til dette nummeret, og minner alle dere andre på at vi er avhengige av bidrag – store så vel som små, for at vi skal få beholde det mangfoldige og varierte tidsskriftet som vi alle setter pris på!

Bjørn

Lederens hjørne:

Når dette skrives, er det lørdag 5. mars. VM på ski er inne i sluttfasen. I løpet av dagen har Norge igjen tatt gull og sølv, og nasjonen står på hodet. Mer enn hundre tusen mennesker har møtt fram på universitetsplassen for å hylle gulljenter og gullgutter.

For oss som har levd en stund, og som for lengst har gjort opp status for hvor vi var da Oddvar Brå brakk staven, er det nye og mer aktuelle spørsmål som preger nyhetsbildet: Hvor var du da Therese rykket fra Marit Bjørgen på tre-mila; eller, hvor var du da Petter Northug gikk sidelengs over mål på stafetten og "hånet" svenskene? Satt du foran TV-skjermen eller bladde du i samlingen? For egen del er svaret på det siste spørsmålet enkelt: Jeg var der! Jeg sto på oppløpet sammen med noen titalls tusener av sportsinteresserte og kunne med selvsyn konstatere at Northug "knuste" alle og enhver i spurten. Nå som tidligere. Ikke bare tok han seg tid til å hysje på publikum under innspurten; Han stoppet også opp før mål og ventet på Hellner, for deretter å gå sidelengs over mål; 1.3 sekund før Hellner! I dag sto det å lese i svenske aviser at "Petter er en gris"; I de norske avisene sto det at det i så fall måtte være en "kjælegris". Trøsten til svenskene må være at Petter ikke tok piruetten over målstreken, slik Dæhlie i sin tid gjorde. Til det var svensken for nær under oppløpet, ifølge Petter.

Jeg vil ikke spå om hva som vil bli mest husket i ettertid. Thereses gull, eller stafettlagets gull. Men uansett er begge deler allerede historiske øyeblikk, og som skapt for den norske folkesjelen!

Men en ting som bekymrer meg: Hvor er de filatelistiske, gullkantede objektene fra disse seneste begivenhetene? Hvor er Marit, Therese og Petter-frimerkene som ti tusener av nordmenn ville ha kjøpt i et øyeblikk av beruselse, dersom de fantes, klistret på konvolutter og stemplet på selve dagen for begivenhetene? Har disse enestående mulighetene til å motivere flere nordmenn til

å samle på frimerker og konvolutter gått arrangører og ihuga samlere dønn forbi?

Helt siden Brå brakk staven har jeg hatt et maksikort med ski og staver i samlingen (se bilde). Kortet viser starten av et skirenn i 1930, arrangert av Aker skikrets. Løperne er i ferd med å melde seg på og har allerede fått på seg startnumre. Det gjennomgående motivet på maksikortet er skistaver, - på både bilde, frimerket (der er det kun skistaver!), og på motivdato-stempelet (en langrennsløper med staver). Mitt spørsmål i all ettertid har vært: Hvordan kunne de som lagde frimerket og kortet vite at det skulle bli et slikt voldsomt fokus på nettopp skistaven i dagene som fulgte under ski-VM i 1982? Var de synske? Kortet mitt er stemplet 23.2.1982. Det var kanskje ikke den dagen Brå brakk staven, men snarere den dagen han vant 15 kilometeren? I alle fall: jeg satt på et legekort på Oscarsborg festning den dagen staven brakk. Brå-aktuelt den gangen, men nå snart glemt. Uansett er maksikortet mitt, om ikke et posthistorisk objekt, et i alle fall historisk objekt.

Men før jeg slutter av; Jeg savner fortsatt de gode objektene fra ski-VM 2011. Med Marit og Therese og Petter og Eldar. Objekter som en gang vil bli historiske, til glede for våre frimerkesamlende etterkommere. Dersom de finns; Er det noen som kan hjelpe?

Trond

INNKALLING TIL ÅRSMØTE I NORSK POSTHISTORISK SELSKAP

Lørdag 2. april 2011 kl 13
Frimerketjenestens kantine, Schweigaards
gate 33 B - 5 etg., Oslo.

SAKSLISTE:

- 1) Konstituering.
 - a) Godkjenning av innkalling.
 - b) Valg av dirigent og sekretær.
 - c) Valg av to medlemmer til å underskrive protokollen.
- 2) Styrets årsmelding.
- 3) Rapport fra Dr. Per Gelleins Minnefond.
- 4) Regnskap.
- 5) Fastsettelse av kontingent for 2012.
- 6) Budsjettforslag 2011.
- 7) Valg:
 - Leder (1 år),
 - 2 styremedlemmer (2 år),
 - 2 varamedlemmer (1 år),
 - Revisor (1 år),
 - 2 styremedlemmer i Dr Per Gelleins minnefond (i tillegg til leder av NPS) (1 år)
 - Valgkomité.

ORDINÆRT MEDLEMSMØTE ETTER ÅRSMØTET

Hovedpost er foredrag av Tore Haga: "Litt om søknad til og svar fra forsyningsnemda".

Spontanauksjon, - ta med objekter for salg.

Dr. Per Gelleins Minnefond deler ut penger til publikasjon av norsk posthistorie, – også i 2011.

Norsk Posthistorisk Selskap forvalter et fond som har til formål å støtte publikasjon av norsk posthistorie.

Avkastningen av fondet skal utdeles i forbindelse med Norsk Posthistorisk Selskaps årsmøter, i år vil det si den 2. april 2011.

Ved tildeling skal medlemmer av Norsk Posthistorisk Selskap eller publikasjoner som utgis av Selskapet være fortrinnsberettiget, men det er ikke et krav. Er du ikke medlem, kan du dermed likevel søke.

Tildelinger fra Dr. Per Gelleins Minnefond skal fortrinnsvis skje – *"til publikasjon av artikler og skrifter som vedrører norsk posthistorie, eller til spesielle forskningsformål innen norsk posthistorie."*

Dermed favner statuttene ganske vidt, og alle søknader vil bli grundig vurdert.

Send søknaden til Norsk Posthistorisk Selskap, Postboks 4369 Nydalen, 0402 OSLO, eller direkte pr. e-post til en av fondsstyrets medlemmer:

Trond Schumacher (fondsstyrets formann):
trond.schumacher@bio.uio.no
Arvid Løhre (sekretær): arvid@online.no
Ivar Sundsbø: IV-SU@online.no

Søknadsfrist: Innen 25. mars 2011.

ÅRSMELDING FOR NORSK POSTHISTORISK SELSKAP 2010

Styret i NPS har i 2010 (etter årsmøtet) bestått av Trond Schumacher (leder), Per Erik Knudsen (nestleder), Gunnar Melbøe (kasserer), Arvid Løhre (sekretær), Henning J. Mathiassen (styremedlem) og Øivind Rojahn Karlsen og Finn Leiang (varamedlemmer). Bjørn Schøyen har vært redaktør av Budstikka.

MØTER

I 2010 er avholdt 4 medlemsmøter, 4 styremøter, og 1 åpent møte. Mellom styremøtene holder styret kontakten pr. e-post.

- Medlemsmøte 6. februar 2010. Møtets hovedpost var: *"Svensk postcensur under andra världskriget"* ved Staffan Karlsson.
- Årsmøte og medlemsmøte 17. april 2010. Hovedpost på medlemsmøtet etter årsmøtet var: *"Postrevyen 1967"*, filmframvisning ved Arvid Løhre.
- Medlemsmøte 18. september 2010. Møtets hovedpost var: *"Militer virksomhet på Ringerike. Historikk og postale spor."* ved Øivind Rojahn Karlsen.
- Åpent møte 20. november 2010 i Fredrikstad i forbindelse med den nasjonale utstillingen FREFIL 2010: *"Posthistorie fra Hvaler"* ved Arne Utne. Møtet samlet mer enn 38 tilhørere.
- Medlemsmøte 18. desember 2010. Møtets hovedpost var: *"Moderne posthistorie kan være svært interessant."* ved Peer-Christian Ånensen.

Vi takker Halvor Fasting og hans medarbeidere for at Posten Norge og Frimerketjenesten velvilligst stiller møtelokaler gratis til vår disposisjon.

MEDLEMMER

Ved årsskiftet hadde NPS 154 betalende medlemmer, 5 innbudte og 6 æresmedlemmer. Æresmedlemmer er Harry Snarvold, Tore Gjelsvik, Bjørn Bunæs, Arne Thune-Larssen, Olga Ellis og Ivar Sundsbø.

UTSTILLINGER OG DOMMERAKTIVITETER

Medlemmer av NPS har deltatt og høstet heder og ære i 2010 ved fire regionale (Ålesund 2010, Sandnes 2010, Haldenfil 2010 og Frimerker i Sentrum 2010), én nasjonal (Frefil 2010), én nordisk (Nordia 2010, Borås) og tre internasjonale (London 2010, Antverpia 2010 og Portugal 2010) frimerkeutstillinger.

Medlemmer av NPS har bidratt som dommere under Antverpia 2010, Nordia 2010 og Portugal 2010, foruten ved alle regionale og nasjonale utstillinger.

Utstillings- og juryutvalget i Norsk Filatelistforbund har avholdt dommerkurs under Haldenfil 2010 og Frefil 2010 med svært god deltagelse fra Selskapets medlemmer.

ØKONOMI

Selskapets økonomi er fortsatt solid og inntekter og utgifter er nøye avmålt i forhold til selskapets aktiviteter.

DR. PER GELLEINS MINNEFOND

Dr. Per Gelleins minnefond er opprettet ved en gave fra fru Laura Gellein den 17.11.1984 på kr 100.000. I forbindelse med årsmøtet i Norsk Posthistorisk Selskap, 17.4.2010, ble det utdelt kr 13.500 fra Dr. Per Gelleins Minnefond til fire prosjekter fordelt slik:

1) Harry Snarvold, kr 2.500 til en bokutgave av samlingen: *"Transatlantic Mail Sailings connected with Norway"*.

2) Krigs- og Feltpostforeningen (KFF) ved Bjørn Mugerud, kr 4.000 til en bok med tittel: *"De norske FN-styrkenes posthistorie"* med Egil H. Thomassen som forfatter.

3) Arne Eriksen og Audun Hanstveit, kr 3.000 til bokprosjektet: *"Dar kjem dampen – med post. Maritime spor etter postforsle i Indre Nordhordland 1860 – 1960"*.

4) Øivind Rojahn Karlsen i samarbeid med Bjørn E. Bunæs, kr 4.000 til bokprosjektet: *"Norske Poststeder og poststempler fra A til Å"*.

BUDSTIKKA

Budstikka utkom med 4 numre i 2010, fordelt på 3 utgaver. Den siste utgaven var et dobbeltnummer. Bjørn Schøyen har som vanlig gjort en god jobb med å velge ut og redigere et allsidig stoffvalg. Det er et vedvarende behov for flere skribenter. Det posthistoriske stoffet i Budstikka blir godt mottatt av filatelisten utenfor Selskapet og tre av artiklene ble valgt ut til *"Filatelistisk Årbok"* i 2010.

HJEMMESIDEN

Det har vært vanskelig å få medlemmene i gang med å bruke hjemmesiden aktivt. Det vil være en viktig oppgave å stimulere til økt aktivitet her. Hjemmesiden er et utmerket sted til formidling av posthistoriske opplysninger og temaer, og til å holde interessen for posthistorie levende blant medlemmene. Medlemsmøtene blir annonsert på hjemmesiden samt i Budstikka.

Vi takker alle som har bidratt i 2010, enten på møtene, i Budstikka eller på hjemmesiden *"posthistorisk.no"*.

Styret i NPS, 29. januar 2011.

	2010 Regnskap	2009 Regnskap	2010 Budsjett	2011 Budsjett
Kontingenter	46 202	46 597	48 000	46 000
Donasjonsobjekter	1 500	860	1 000	1 000
Annonser Budstikka	8 000	8 000	8 000	8 000
Andre inntekter	1 498	1 000	1 000	1 000
Renteinntekt	3 667	4 509	4 000	4 000
Sum Inntekter	60 867	60 966	62 000	60 000
Medlemsmøter - bevertning, foredragsholdere	18 267	19 501	22 000	20 000
Budstikka - trykk og distribusjon	31 377	34 338	40 000	36 000
Utvikling/drift internettsider	805	721	2 000	1 000
Andre kostnader	2 223	6 883	5 000	3 000
Sum kostnader	52 672	61 443	69 000	60 000
Resultat	8 195	-477	-7 000	0

Eiendeler

Bankinnskudd	193 854	188 618
Fordringer	300	300
Sum eiendeler	194 154	188 918

Gjeld og egenkapital

Forskudsbetalt kontingent	21 630	24 590
Egenkapital	172 524	164 328
Sum gjeld og egenkapital	194 154	188 918

Oslo, 31.januar 2011

Trond Schumacher (s)
formann

Per Erik Knudsen (s)
viseformann

Gunnar Melbøe (s)
kasserer

Arvid Løhre (s)
sekretær

Henning J. Mathiassen (s)
styremedlem

Dr. Per Gelleins Minnefond

Resultatregnskap

Renteinntekt	2 754	3 605
Utdelinger	13 500	12 000
Underskudd	10 746	8 395

Eiendeler

Bankinnskudd/obligasjon	133 445	144 191
Sum eiendeler	133 445	144 191

Grunnkapital (uangripelig)
Fri kapital

100 000	100 000
33 445	44 191
133 445	144 191

Fondets egenkapital

Oslo, 31.januar 2011

Trond Schumacher (s)

Ivar Sundsbø (s)

Arvid Løhre (s)

REFERAT FRA MEDLEMSMØTET 18. DESEMBER 2010

Åpning

18. desember viste seg kanskje å være litt i seneste laget for et julemøte i NPS. Været var ikke det aller beste, og mange hadde nok forpliktelser i forbindelse med den tilstundende høytiden. Møtet den 12. desember 2009 hadde vært vellykket med hele 31 frammøtte, denne gangen var det bare 21 medlemmer som hadde skrevet seg inn i protokollen. Leder Trond Schumacher tok ordet ca 13:25, og uttrykte glede over de som tross alt hadde kunnet ta seg tid til å komme på møtet.

Vår gode hjelper Tone Skimten hadde ikke anledning til å komme, men styret tro til og tok seg av servering og rydding. Gunnar var først ute som ansvarlig for servering av gløgg til medlemmene etter hvert som de ankom.

Trond refererte kort noen saker fra styremøtet. Det virket som om Budstikka nr 1/2011 snart var fylt opp, men det er alltid behov for stoff.

Møtets hovedpost: "Moderne posthistorie kan være svært interessant."

Dermed gikk ordet til Peer-Christian Ånensen, som skulle ta for seg moderne posthistorie. Og han startet med et lite tips: Ny trykking av Harald 30 kr ville bli svært sjelden å finne brukt med riktig singel portosats, B-post 50-100 gram til verden for øvrig, gjeldende fram til årsskiftet. Kanskje noe i likhet med NK 896? Også ett av bruksmerkene som kom 15. november, 8 kr posthorn, ville bli litt uvanlig å finne riktig brukt som B-post. De som ikke har tanke for filateli foretrekker naturlig nok selvklebende B-postmerker fra rull.

Deretter tok Peer-Christian for seg interessante kategorier i tur og orden. Han fortalte også om problemene med å skaffe seg oversikt over hva som blir produsert og hvilke regler som til enhver tid var gjeldende. Et eksempel på dette er smartpostkonvolutter, som blir solgt av en annen avdeling enn Frimerketjenesten. De har åpenbart et helt annet forhold til samlere og katalogutgiveres behov for å vite utgivelsesdatoer og opplagstall. Mange av

rutinene for postbehandling og informasjon om endringer kommer bare på postens interne nett.

Foredraget munnet ut i et spørsmål, – hva gjør vi? Burde NPS jobbe målrettet for å sikre dokumentasjon av dagens rutiner og regler slik at de blir tilgjengelige for framtidens samlere, eller skal vi heller fokusere på fortiden?

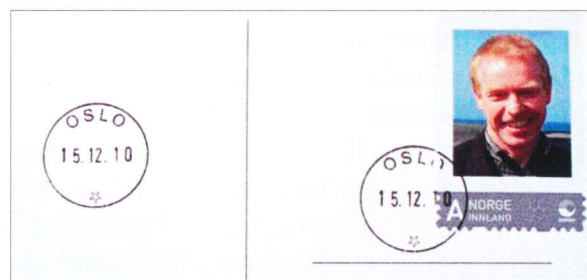
Det ble en debatt om dette. Hvem skal gjøre det? Trond konstaterte at vi ikke driver spesielt med dette, men at vi kunne ha litt mer fokus på det. NPS har hatt sine grupper, hva med en arbeidsgruppe for moderne posthistorie?

Møtet kom ikke til noen konklusjon, men foredragsholderen ble behørig takket og applaudert.

Bjørn Muggerud med gratulasjoner fra Frimerketjenesten

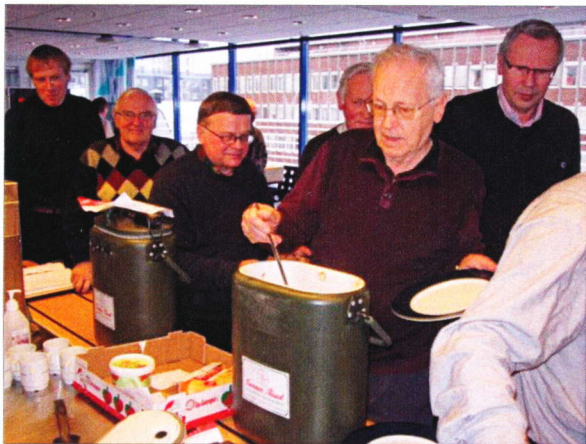
Peer-Christian hadde nettopp rundet 50 år, og Bjørn Muggerud hadde gleden av å overbringe gratulasjoner fra Frimerketjenesten. Det fulgte med en gave, det var personlige frimerker med bilde av jubilaranten. Kun ett eksemplar var stemplet på selve dagen, den 15. desember.

Gaven fra Frimerketjenesten

Posthistorisk lapskaus

Matsserveringen startet rett etter foredraget, og Selskapets skål ble notert kl 14:35. Det ble skålt for de 133 medlemmene som ikke var til stede kl 14:40, og Posten ved Frimerketjenesten ble beåret og takket kl 14:47.

Nestlederen serverer lapskaus

Medlemmenes 5-minutter

- Bjørn Muggerud reklamerte nok en gang for den nye Norgeskatalogen (2011), som en julegave til deg selv eller andre, til spesialprisen kr 310. Han hadde også med seg den nye KFF-boka til Egil Thomassen til pris kr 250.
- Tore Berg takket for sist, med henvisning til FREFIL. På Forbundskontoret hadde det dukket opp noen flere eksemplarer av det systematiske registeret over NFT for perioden 1942-1991, og han hadde med til de som var interessert.
- Henning J. Mathiassen reklamerte for Drafnia 2011, med påmeldingsfrist 15. januar. Samtidig er det også landsmøte i NF, og det planlegges en serie med korte foredrag. I den anledning vil Henning komme tilbake med forespørsler til enkelte om de kan stille opp.
- Arne Thune-Larsen stod for et unikt innslag i historien til NPS, nemlig en utnevning av en "Ridder av Det Gyldne Posthorn". Bakgrunnen var som følger. I forbindelse med Oslo Filatelistklubbs julemøte, på selve

stiftelsesdatoen den 11. desember, var det foretatt flere utnevnelser innen klubbens tradisjonelle ordensvesen. En av dem som skulle slås til ridder var ikke til stede da, men han var til stede på vårt møte. Dermed ble vår eminente redaktør, som også gjør en gedigen innsats for OFK, høytidlig utnevnt til ridder "Bjørn Ølhund Schøyen" av "Det Gyldne Posthorn". Våre gratulasjoner!

Nye medlemmer

Arvid refererte de forslagene som allerede var sirkulert gjennom Budstikka 3/4. Disse blir tilskrevet etter ca 3 uker. Noen ytterligere forslag var ikke innkommet.

Spontanauksjonen

Møtet ble avsluttet med en kort spontanauksjon

Det var bare 11 objekter innlevert til auksjonen. Kanskje var potensielle innleverere skremt av uttalelsen referert fra forrige møtet: "Alt går så billig her"? Men det gjorde det ikke nå.

På septembermøtet solgte NPS to metall "FRIMERKER" postskilt med 1987-logo for henholdsvis kr 90 og kr 160. Referenten antydte at de kanskje kom ett skilt til opp på auksjonen den 18. desember, og sannelig dukket det ikke opp to nye skilt! Denne gang var det en kjøpesterk forbundspresident som i tur og orden stakk av med begge til kr 200 pr stk etter en heftig budkamp. Beløpet går uavkortet til Selskapet.

Ellers var det litt moderne posthistorie som var levert inn, en samling kontainerskilt gikk

for 50 kr og noen PiB-stempler for kr 70. Men to innbundne eksemplarer av Norgeskatalogen fra henholdsvis 1951 og 1959 gikk for kr 30 pr stk som utrop.

Det hele var tidlig slutt, kl 15:30. Julia var et langt skritt nærmere.

Referent:

Ridder Arvid Uniformus Løhre.

REFERAT FRA MEDLEMSMØTET 29. JANUAR 2011

Åpning

Trond Schumacher ønsket 26 medlemmer velkommen til møtet, kl 13:27. Av disse var det tre stykker som møtte for første gang. Det var Sigmund Brøtnan fra Svene, som har vært medlem et par år nå, samt de helt ferske medlemmene Olav Dyresen, Oslo og Arne Korshavn, Gjøvik. Alle ble behørig presentert med sine interesseområder og hilst med applaus.

Frimerkehandler og medlem av NPS, Bjarne Klykken, hadde tatt med seg noen av sine brevkasser, og det var flere som dukket ned i disse på ivrig jakt.

Nytt fra styret og andre saker

Trond refererte kort fra styremøtet. Neste møte er som kjent årsmøtet 2. april, og sakspapirer kommer i Budstikka nr 1/11. Høstens møter er planlagt 17. september og 10. desember, med vanlig forbehold om godkjenning.

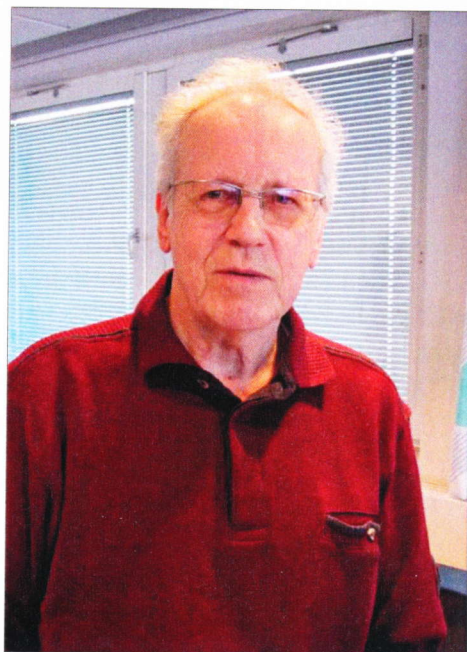
Så tok han opp tråden fra julemøtet, om NPS skulle jobbe målrettet for å sikre dokumentasjon av moderne posthistorie. Er det noen som ønsker å bli med i en arbeidsgruppe for moderne posthistorie? Foredragsholder og initiativtaker Peer-Christian var ikke til stede, og det var ingen umiddelbar respons. Selskapet bør kanskje ikke legge saken død av den grunnen?

Forsøket med å skrive til de ti nyeste medlemmene og be om en artikkel eller eventuelt et bidrag til "månedens brev" på vår hjemmeside, har gitt respons. Nå kommer styret til å følge opp dette med å

skrive til de ti nest nyeste medlemmene og komme med samme oppfordringen.

Møtets hovedpost: "Løst og fast om Færøyenes posthistorie"

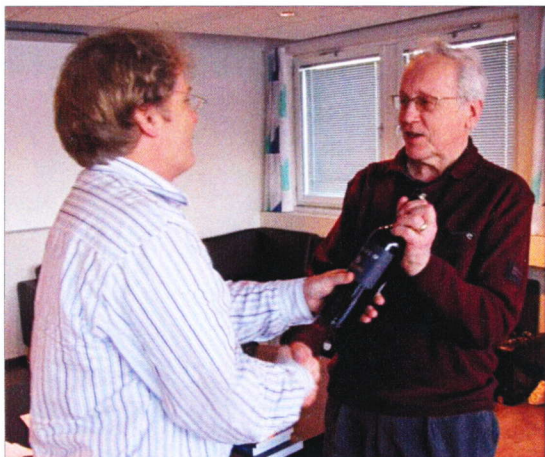
Denne gang var det vår nestleder, Per Erik Knudsen, som skulle i ilden. Referenten skal ikke gi seg inn på å lage et representativt sammendrag av tiden mellom kl 13:38 og 15:03, men med Per Eriks inngående kjennskap og interessante formidling ble det ikke kjedelig.

En kunnskapsrik nestleder

Færøyene var norsk fram til 1814, men ble ikke med oss inn i unionen med Sverige. Det var et offisielt dansk amt fra 1816. Det er mange aspekter med å samle et så lite område. Brev til Færøyene er en helt naturlig del av en posthistorisk samling, også brev til agenter i Storbritannia som må være viderebefordret til firma på Færøyene. Danske frimerker med Færøy-stempler er et annet samleområde. Rett etter at Færøyene fikk egne frimerker i 1975, fra slutten av 1970-tallet og tidlig 80-tall, var frimerker en svært viktig eksportartikkel for dem. Vi fikk videre en anbefaling av kataloger og en gjennomgang av den litteraturen som finnes. Og flere interessante poeng og historier. Per Erik har skrevet en artikkel om litt av det han snakket om: *Sjøpost-"Skyds" på Færøyene*. Der er også litteraturen listet opp. Artikkelen var skrevet for Budstikka, men

etter ønske fra den dobbeltarbeidende redaktør ble den trykket i INFO, medlemsinformasjon fra Oslo Filatelistklubb nr 3/2010.

Takk til foredragsholderen

Posthistorisk lapskaus

Matsserveringen startet umiddelbart etter foredraget, og Selskapets skål ble notert kl 15:16. Det ble skålt for de 134 medlemmene som ikke var til stede kl 15:22, og Posten ved Frimerketjenesten fikk sin takk kl 15:29.

Medlemmenes 5-minutter

- Henning J. Mathiassen reklamerte nok en gang for utstillingen Drafnia 2011, og oppfordret folket om å sjekke hjemmesiden til utstillingen for å få med seg oppdateringer og endringer. Påmeldingsfristen 15. januar var endret, og det var ennå ikke for sent å melde seg på.
- Samme kunne vise fram en moderne kuriositet, Posten krevde 100 kr ekstra på grunn av at det var brukt feil postnummer på en pakke. (Referentens kommentar: I Postens prisliste 1. september 2010 står det på side 15: "Ettersending av pakker til private" kr 100, omfatter Smartpost esker, Norgespakke egenemballert og Servicepakke. Omfatter også ettersending i Norge av pakker til private fra utlandet. Det er med andre ord kunden som har ansvar for å skrive riktig adresse og postnummer. Men det er ikke et

moderne gebyr, se Aune & Aune (1997) side 210.)

- Per Kindem repliserte med et eksempel på at et brev sendt til NPS på lederens adresse ble ikke levert men sendt i retur av Posten. (Referentens kommentar: Helt korrekt av Posten, hvis det skulle til Trond og gjaldt NPS kunne det stått NPS c/o Trond Schumacher, NPS har registrert kun én offisiell postadresse, nemlig postboksadressen.)
- Også på dette møtet reklamerte Bjørn Muggerud for Norgeskatalogen 2011 til spesialprisen kr 310. Det var også fortsatt mulig å få kjøpt KFF-boka "De norske FN-styrkenes historie" av Egil Thomassen til pris kr 250.

Spontanauksjonen

Auksjonen begynte litt før klokka 16:00. Noen valgte å gå på det tidspunktet, men det var ca 19 stk igjen. Trond var som vanlig auksjonarius og Øivind R. Karlsen var medhjelper.

Munter kamp om stempelmerker

Auksjonen og møtet ble avsluttet ca 16:27. Da gjenstod utlevering av auksjonsobjekter, oppgjør og opprydding.

Arvid Løhre, referent.

**Husk årsmøtet i
Norsk Posthistorisk Selskap**

**Lørdag 02. april 2011
kl.13.00!**

Uvanlig Brev til Australia i 1905

Av Finn Bjørke

I min samling av korrespondanse mellom Norge og Australia har jeg et brev som kanskje ikke er så pent, men som man i hvert fall kan kalle uvanlig for ikke si unikt. Brevet har vært svært bereist i en periode på over 9 måneder. Referer til for- og bakside av brevet.

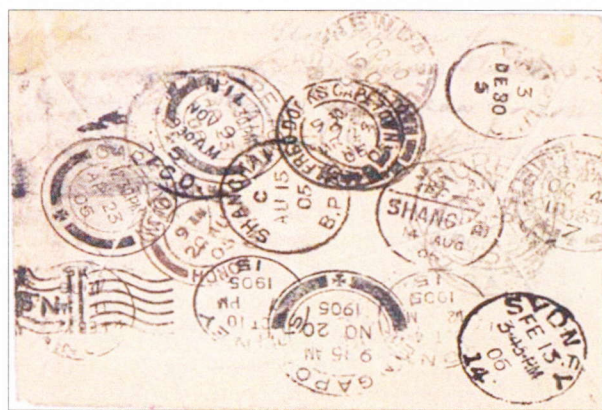
Brevet begynner som et vanlig enkelt brev stemplet PORSGRUND 7 VII 05 med 2x10 øre posthorn adressert til en "Herr Capt Condnu(?) Barg Earls Court c/o Norwegian Consul Semaphore Australia". Avsenderen er det vanskeligere å tyde, likeledes noen av stemplene. Sjøfolk er ikke alltid lett å få tak i så det ble en omstendelig reise for dette brevet. Etter litt forstørrelse og en noe utfordrende undersøkelse har jeg kommet fram til følgende reiserute:

- 1) På veien fra Norge til Australia har brevet blitt transitt stemplet i Shanghai både med SHANGHAI 14 AU 05 (også på kinesisk) og SHANGHAI C AU 15 05 B.P.(O?). Deretter har det vært innom HONG KONG 9 AM 20 AU 05 før det er ankommet Adelaide hvor det er avstemplet GPO (General Post Office) ADELAIDE SA (South Australia) OC 2 05 og endelig SEMAPHORE OC 2 05. Begge er vanskelige å se.
- 2) Det ble ikke lenge i Semaphore og ble snart omadressert til Newcastle i staten New South Wales. På veien dit er det transitt stemplet SYDNEY OCT 4 1905. Et annet stempel også med datoen OC 4 1905 er litt vanskelig å tyde, men antagelig er det NEWCASTLE da både tall og bokstaver ligner på det andre Newcastle stemplet. Avstanden mellom disse byene er bare ca 170 km så det er ikke utenkelig at de kan være stemplet på samme dag som det også ble ved avreise.
- 3) Antar vi at det ankom Newcastle OC 4 1905 har det vært der inntil det igjen er stemplet NEWCASTLE OC 10 1905. Dette Newcastle stemplet er mere tydelig. Fra Newcastle har det så blitt videresendt til Mauritius. På veien dit er det igjen blitt transitt maskin stemplet SYDNEY OCT 10 7 PM 1905, MANILA NOV 9 9.30 AM 5 og MANILA. PI. NOV 10 9 AM 5 (på framsiden) samt SINGAPORE 9.15 AM NO 20 1905. I Mauritius er det stemplet MAURITIUS DE 30 5.
- 4) Siden brevet fortsatt ikke nådde vår kaptein ble det sent tilbake til Sydney hvor det er maskinstemplet SYDNEY FEB 1(2?) 1906 og handstemplet SYDNEY FE 13 3.45 PM 06.
- 5) Fra Sydney har det så endelig blitt sent til Sør-Afrika hvor det er ankommet CAPE TOWN 8.30 AM MR 24 06 (på framsiden) og ALFRED DOCKS CAPE TOWN 9.30 MR 24 06.
- 6) Her har det blitt liggende ca 1 mnd inntil det igjen er stemplet ALFRED DOCKS CAPE TOWN 11.30 AP 23 06 (på framsiden) og endelig CAPE TOWN 12.30 PM AP 23 06. Her slutter den lange ferden og forhåpentligvis mottok kapteinen sitt brev til slutt.

Jeg må si at post historie var mere interessant og utfordrende for 100 år siden.

Hvordan brevet så endte opp på en frimerkeauksjon her i landet for en 10-15 år siden er vanskeligere å forklare. Noen av leserne har kanskje eid eller har kjennskap til noe ved brevet så hvis det finnes ytterligere opplysninger om kapteinen, Barg Earls Court, (begge lyder Britisk), deres tilknytning til Norge, eller andre opplysninger om stempler, ruter, osv så er jeg taknemlig for tilbakemelding om dette. Kanskje noen ikke er enig med min tolkning ovenfor eller vil komme med ytterligere forklaringer.

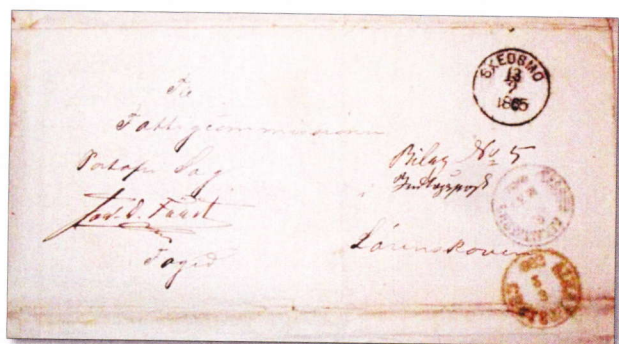
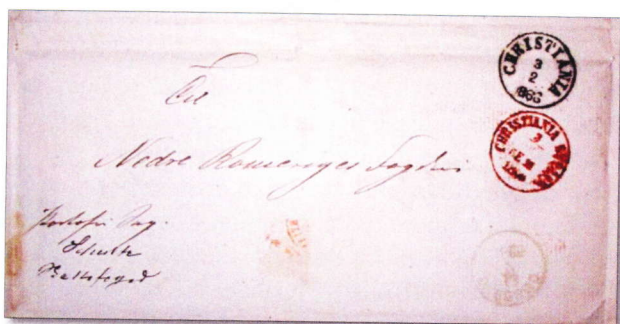

Den første posttjenesten i Lørenskog

av Arvid Løhre

Lørenskog kommune ligger rett øst for Oslo, og i dag er det en sammenhengende tettbebyggelse og ikke noe merkbart skille når man kommer fra Ellingsrud i Oslo og over til Visperud eller Rasta i Lørenskog. Den nordlige og mest tettbygde delen av kommunen ligger ved traseen til den tidligere Norsk Hovedjernbane, skogen i sør utgjør en del av Oslo Østmark. Opprinnelig var kommunen en del av det gamle herredet Skedsmo.

På tross av sin nærhet til Hovedstaden, var Postvesenet ikke representert med sine tjenester innenfor det som senere skulle bli Lørenskog herred før i 1893. Landposttjenesten i Norge var nøyaktig åtte år gammel da Lørenskog fikk sin første offentlige posttjeneste i form av en landpostrute.

Portofri Sag attestert av fogden i Nedre Romerike, Johannes Ditlef Fürst. Han hadde dette embetet fra 8. juni 1858, og holdt til på Brånås gård i Skedsmo. Brevet er brakt til poståpneriet på Skrimstad, der det ble stemplet SKEDSMO 13/2 1865. Poståpneren hadde bipostføring med hest og vogn til Frogner jernbanestasjon. Fra Frogner ble brevet videresendt med togpost til Strømmen jernbanestasjon og poståpneri hvor det ble liggende til avhenting. Det fantes ikke poståpneri i Lørenskog. Det er et interessant brevomslag fordi fogd Fürst har brukt omslaget av et brev han fikk noen dager tidligere fra Christiania.

Lyst ut på kirkebakken

Det var 2. pinsedag, mandag 22. mai 1893. Utenfor Lørenskog kirke samlet folket seg etter gudstjenesten denne maidagen. Det skulle leses en kunngjøring fra postmesteren i Kristiania, Christian Scheel. Det var lensmannen i Skedsmo, Hans Olaf Magnussen, som hadde ansvaret for at det ble gjort. Men i følge en påskrift overlot han oppgaven til M. Larsen. Slik lød kunngjøringen:

"Der opfordres herved til Anbud paa Overtagelse fra 1 Juli førstkommende af 3 Gange ugentlig gaaende Landpostbud-Befordring fra Strømmens Postaabneri om Stalsberghagen, Hammers Skole, Bjørnholt og Bakkerud til Losby med Retur om Finstad, Røikaas, Rufsrud, Skaarer-Ødegaarden og Haneborg til Strømmens Postaabneri.

Anbudene maa i betalt Brev indsendes til undertegnede Postkontor inden 1. juni d. A. og maa lyde paa et bestemt Beløb pr. Aar.

Det vilde være ønskeligt, om Anbyderne vilde vedtage paa Forlangende at fungere mod uforandret Godtgjørelse i et noget længere Tidsrum, f. Ex. 3 Aar.

Nærmere Oplysninger om Landpostbuds Pligter vil erholdes ved Henvendelse til Strømmens Postaabneri."

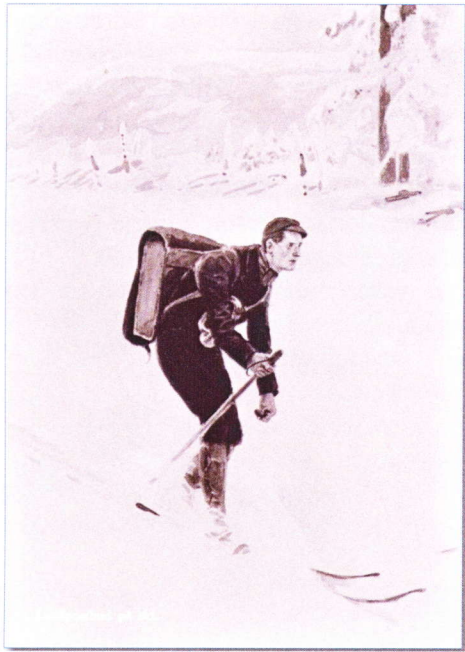
Den samme kunngjøringen hadde blitt lest dagen i forveien, 1. pinsedag, ved Skedsmo kirke.

Lørenskog kirke. Postkort fra Carl Normann, Hamar, 1922.

Landposttjenesten

På 1800-tallet var det vanlig på landet at posten kom til poståpneriene. Der ble den liggende til adressatene kom og hentet den. Noen steder sørget herredsstyret for henting og distribusjon av posten ved at de betalte et bud. Andre steder sørget poståpneren for å få sendt posten til avsidesliggende grender med leilighetsbud.

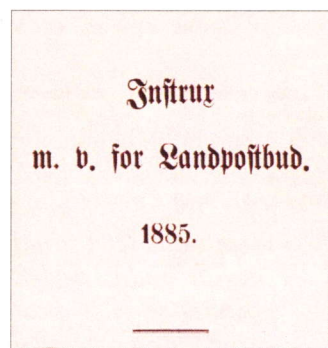

Landpostbud på ski. Postkort fra Postmuseet.

De tre første offisielle landpostrutene i Norge ble startet 1. juli 1885 i Aker herred, med utgang fra Kristiania postkontor. Og dermed rundet landposttjenesten 125 år i 2010. Den ble fort populær, og Stortinget satset på den slik at antall landpostruter i Norge passerte 1000 i 1908. Lørenskog hører til Romerike, og de to første rutene i dette distriktet kom etter seks år, 1. juli 1891. Den ene av disse rutene gikk fra Kløften poståpneri til Gjerdrum, den andre ruta var i Nes på strekningen Seterstøen-Hoel.

Brevpost, aviser og verdipost

”Instrux m. v. for Landpostbud. 1885.”, gir oss et innblikk i de arbeidsoppgavene et landpostbud hadde den gang, og hvilke posttjenester de kunne tilby. Det var først og fremst brevpost det var snakk om, ”almindelige Postsager”.

Den første instruks for landpostbud.

Brev til og fra personer og virksomheter i ruta, men også lokalbrev. Hvis han fikk med seg et brev som ikke var forhåndsbetalt til noen i ruta, måtte han kreve opp porto: ”De Landpostbudene fra de faste Postanstalter overleverede ubetalte

Forsendelser indføres i en Kontrabog, hvorefter Regnskab aflægges til Postanstalten efter hver tilendebragt Tur.”

Med landpostbudet kom også avisene i fast levering til bygda. Landpostbudet tok opp bestilling på aviser som ble sendt i posten, og slike meldinger gikk portofritt. Når det gjaldt ankommet verdipost inkludert rekommanderte brev, var det i første omgang meldesedlene som ble brakt ut av landpostbudet. Adressaten måtte gi personlig fullmakt til landpostbudet før han eventuelt kunne ta med slike ut i ruta fra poståpneriet der han hentet posten. ”Saadanne Fuldmagter kunne enten være almindelige, gjældende en Gang for alle, eller specielle, gjældende kun en bestemt enkelt Forsendelse.”

Jubileumpostkort fra 100-årsjubileet. Kortet er stemplet på utgivelsesdagen av landpostbud Brynhild Knudsen i Gjerdrum. Bokstavene ”LP” i avtrykket viser at det er et stempel til et landpostbud.

Private og offentlige postkasser

Ruta skulle ikke ha for mange og for lange avstikkere, og landpostbudet måtte ofte agitere for at folk skulle sette opp private postkasser. Instruksen fra 1885 sa dette: ”Landpostbudene maa ikke fjerne sig længere fra sin Rute end for hvert enkelt Bud fastsat. Derimod kunne betalte Postsager, som ere bestemte til Personer, der bo i længere Afstand fra Veien, afleveres i dertil bestemte, ved Veien anbragte Brevkasser eller paa Forlangende afleveres til paalidelige, ved Veien bosatte Folk, der maatte være villige til at besørge Postsagerne bragte Adressaterne ihænde.”

Landpostbudet tok også med seg innlevert post. Og hvis det ble satt opp offentlige postkasser i ruta, var det han som hadde ansvaret for å tømme disse og ta med også denne posten tilbake til poståpneriet.

Utstyr og hjelpemidler

Etter hvert som landposttjenesten ble utbygd, fikk tjenesten i økende grad preg av å være et ambulerende postkontor. I følge instruksen fra 1901 skulle landpostbudet ha: Skulderveske, mappe til oppbevaring av frimerker, verdibrev og liknende, portobok, kvitteringsbok for utlevert banko (verdibrev og rekommanderte brev), kvitteringsbok for innlevert banko, kassasjonsblyant, portotakst, avisfortegnelse, blanketter til avisrekvisisjoner og signalpipe med snor. Det var med andre ord mer enn nok å bære rundt på. I de rutene der det var ønsket kunne landpostbudene få utlevert vektredskap til å fastsette porto, og "lifepreserver" til forsvar i tilfelle overfall!

Signalpipe for landpostbud. Det var også mulig å få utlevert posthorn i stedet for denne.

Noe av dette krever kanskje en nærmere forklaring. Kassasjonsblyant var en blåblyant som blant annet ble brukt til å annullere frimerker på ustemplet brevpost. Det ble nevnt spesielt i instruksen at frimerkene på lokalbrev skulle kasseres, "-postsager, som alene befordres fra et sted i ruten til et andet uden at passere nogen postanstalt, ordentlig kasseres-". Signalpipe var en fløyte som landpostbudet kunne bruke til å varsle om at han kom. I stedet for fløyte kunne han få utlevert posthorn.

"Lifepreserver" ble utlevert fra postmesteren i Kristiania, og var en større eller mindre batong, et slagvåpen. Det var faktisk også mulighet til å få utlevert skytevåpen. Det er kjent at landpostbudet i den første ruta i Gjerdrum hadde tjenesterevolver, og et av landpostbudene i Hurdal hadde et våpen som ble inndratt så sent som i 1934.

Landpostbudene i Lørenskog

En av de som fikk kjennskap til kunngjøringen fra Postvesenet på kirkebakken til pinsen i 1893 var 60 år gamle Martin Nilsen Nygaard, fra Nygård under Stalsberg i Skedsmo.

Det var han som ble antatt som beforderer i den nyopprettede landpostruten i Lørenskogen, og godtgjørelsen han fikk var 300 kr pr år. Ruta fikk nr 395 i de offisielle listene, og den korte beskrivelsen var at den gikk fra "Strømmens Postaabneri om forskjellige Steder til Losby og tilbake". Martin Nilsen Nygaard ble dermed han den første som utførte posttjenester i Lørenskog. Tre ganger ukentlig fra 1. juli 1893, sommer som vinter, trasket han runden med postveska.

Lørenskog stasjon og første poståpneri. Postkortet er brukt i 1911. Utgitt av G.B. (eid av Narvesen). Til venstre på veggen mot sporet kan man skimte noe som trolig er en rød postkasse, en oppslagstavle (uthengskasse) fra postvesenet og et firkantet postskilt i støpjern.

Anbudet var beregnet på at han skulle bruke beina, hvis han brukte hest måtte han betale de ekstra utgiftene det måtte medføre av egen lomme.

Landpostbudet var pålagt å utføre tjenesten personlig, med mindre han var syk eller hadde tillatelse fra postmesteren til å anvende stedfortreder i en kort og begrenset periode. Enkelte landpostbud overlot noen ganger ruta til sine egne barn, men det var selvsagt ikke lov til å la ruta bli betjent av mindreårige.

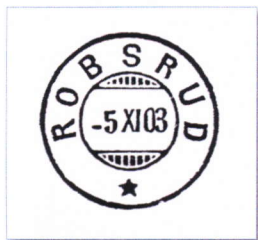
I instruksen fra 1901 het det: "Skulde sygdom eller andre tvingende omstændigheder hindre landpostbudet i at udføre sin tjeneste, maa han snarest mulig derom underrette vedkommende postmester eller postaabner, for at denne kan sørge for en paalidelig stedfortræder."

Etter nesten to og et halvt år som landpostbud ble Martin syk, midt i juletrafikken. Lege ble tilkalt, men livet stod ikke til å redde. Han døde 22. desember 1895, 62 år gammel, av akutt bronkitt.

Dermed måtte ruta lyses ut på nytt, og Thorkild Olsen Hammer fikk anbudet til samme godtgjørelse, 300 kr året, fra 15. februar 1896. Etter tre år, fra 15. februar 1899, fikk han forhøyet godtgjørelsen til 400 kr året. I følge

bygdeboka gikk han med posten i mange år. Han ble senere kommunekasserer noen år og kasserer i Lørenskog sparebank i 33 år. Han var født i 1860 og døde i 1950.

Faste poststeder

Det første poststempleet i Lørenskog, da poståpneriet het Røbsrud. Dette avtrykket er satt av stempelgravøren i 1903, i god tid før åpningen i 1904.

Det første faste poststedet i Lørenskog ble opprettet i 1904: "Fra 1 januar 1904 underholdes følgende nye postaabnerier: - Røbsrud paa jernbanestoppestedet af samme navn i Skedsmo herred, Akershus amt, Kristiania postdistrikt." (Cirkulære, Poststyrelsen 1903:50, 11. desember.)

Det er en kuriositet at landets største og mest moderne postterminal, Østlandsterminalen, i dag befinner seg på Røbsrud. Men poståpneriet på Røbsrud jernbanestoppested beholdt ikke dette navnet lenge. Da Lørenskog for litt over 100 år siden ble eget herred, ble det et ønske om at det også skulle være et poststed med dette navnet. Melding om dette stod i Poststyrelsens Cirkulære 13. april 1909: "Fra 1 mai 1909 vil poståpneriet *Røbsrud* bli benævnt *Lørenskog*."

Et brev fra et kommunalt kontor postlagt direkte på toget. Det var kommunal virksomhet på Fjellhamar, og før det ble poståpneri der i 1949 var togposten på lokaltoget nærmere enn Lørenskog poståpneri

I en periode på litt over fem år, 1985-1991, var det hele seks postkontorer i virksomhet i Lørenskog kommune, for etter 1945 ble poststedene opprettet i tur og orden: Fjellhamar (1. februar 1949), Nordbyhagen (16. desember 1960), Skårer (1. juli 1968), Finstadjordet (16. september 1981) og Rasta (2. desember 1985).

Hva som senere hendte, er en annen historie. Men det hele startet nesten som i et eventyr, da

posttjenesten i Lørenskogen ble lyst på kirkebakken i pinsen i 1893.

Kilder:

Foss, Olav (1960) *Lørenskog. Gårdshistorien*. Lørenskog kommune, Oslo / Lørenskog.

Haavelmo, Halvor (red.) (1929) *Skedsmo. Bygdens historie. Bind 1*. Skedsmo Herredstyre, Skedsmo.

Johannessen, Finn Erhard (1997) *Alltid underveis. Postverkets historie gjennom 350 år. Bind 1: 1647-1920*. Elanders forlag, Oslo.

Løhre, Arvid (1992) *Post og postfolk i Gjerdrum. Bygdas posthistorie*. Eget forlag, Blystadlia / Gjerdrum.

Riksarkivet: S-1343 Samferdselsdepartementet, 2. postadministrasjonskontor B. Serie: Fi – Poststeder, brevhus, postruter m.v., 1839-1935. L0011 Landpostbud 1885-1911. (Landpostbudprotokollen, side 80)

Statsarkivet i Oslo: AS-10572/Oslo hovedpostkontor. *Anbud paa Postbefordring. Kristiania Postkontor, Mai 1893*. (Ukjent plassering)

www.arkivverket.no: Skannede kirkebøker, Akershus, Skedsmo/Lørenskog: 1883-1901 Klokkerbok, døde 1895/96.

www.mailhaugen.no: Postmuseet, Poststedsdatabasen.

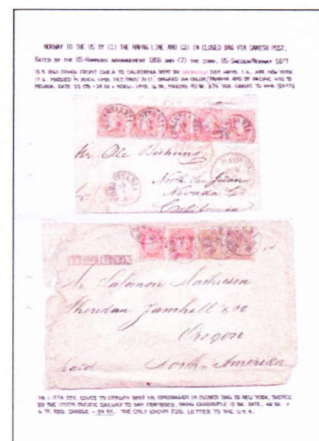
Deler av denne artikkelen er tidligere publisert i "Skytilen. Medlemsblad for Romerike Historielag" nr 3/2010 (Landposttjenesten i Norge 125 år) og nr 4/2010 (Den første posttjenesten i Lørenskog)

Annonse

Den transatlantiske posten til og fra Norge på 1800-tallet

Det er fortsatt igjen noen få eksemplarer av Harry Snarvolds bok som omhandler den transatlantiske posten til og fra Norge på 1800-tallet.

Boken er innbundet med hard rygg, og er på 100 sider i farger. Den koster 450 kr. pluss frakt 150 kr, og kan bestilles direkte fra forfatteren:

Harry Snarvold, Eneliden 11, 433 64 SAVEDALEN, Sverige

Hva gjorde Thaulow på Modum?

av Tore Haga

I min helpostsamling har jeg tre brevkort, undertegnet Thaulow, alle stemplet Heggen. Øyvind Rojahn Karlsen forteller i "Månedens brev" for mars 2009 at poststedet fikk dette navnet i 1875 (endret fra Heggen i Modum), og at det fikk nytt navn Vikersund 1.4.1884. De tre kortene er datert 9.9.79, 5.4.83 og 20.11.83. Dessverre er poststemplene slått så slomsete at datoen på de to siste er uleselig, og Thaulow skrev som en gris og hadde noen merkelige 8-tall, slik at dateringen av de samme to kortene i beste fall er tvilsom. Heldigvis hadde mottaker i det ene tilfellet folk med god håndskrift, slik at årstallet er klart.

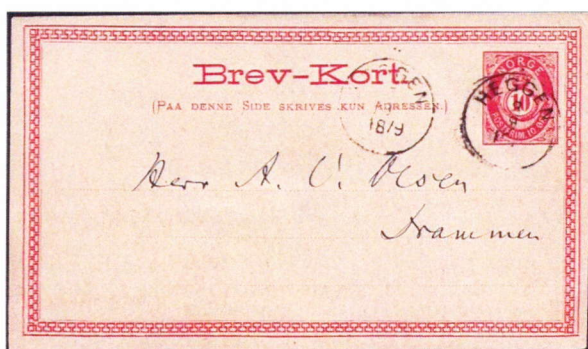

Fig.1.

Det første kortet (Fig.1.) er BK 6 II og er adressert til en Herr A.C. Olsen (er usikker på C) i Drammen, og Thaulow bestiller "Harpix" og "Binderemmer" (fig.2.). Dessuten ber han en tjeneste, nemlig at Olsen skal "kjøpe mig 10 Brevkort à 0,10 - saa skal De have Tak."

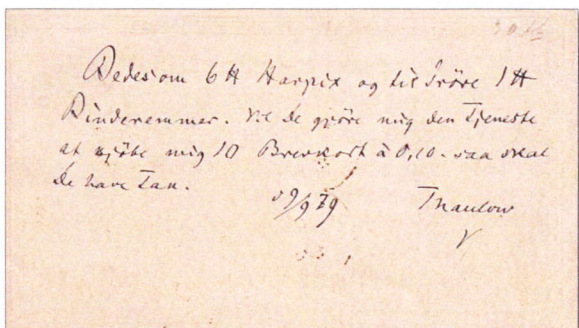

Fig.2.

Hvem Olsen var, vet jeg ikke, muligens var dette en fargehandler e.l. Hvorfor brukte Thaulow nå et 10 øres kort - visste han ikke at innenlands porto var senket fra 10 øre til 5 øre drøyt 2 år tidligere - og hvorfor bestilte han flere slike? Nåja, kanskje han hadde betydelig

korrespondanse med utlandet og ellers brukte det han hadde for hånden.

Begge kortene fra 1883 - et BK 12 II (fig.3.)

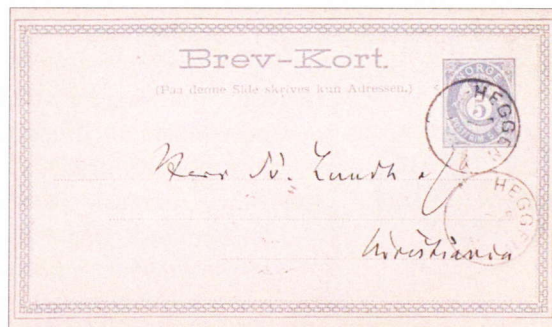

Fig.3.

og et BK 18 (uvisst undertype) (fig.4.) - er til Herr S.H. Lundh & Co. i Kristiania. D.v.s. jeg tolker det som S.H. (Thaulow skrev som sagt som en gris), da jeg har flere kort til samme, men fra avsendere med adskillig bedre håndskrift.

Fig.4.

I det første av Thaulows kort (fig.5) heter det:

"Jeg tillader mig at spørge Dem om man hos Dem kan faa Lesjöfors Jerntraadlinier og om De har [?] 1600 Fod almindelig Traad til en Taugbane. Svar udbedes pr. omgaaende. Hjulet er dessværrer ikke kommen endnu."

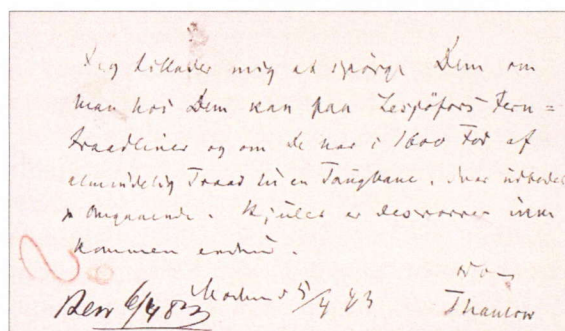

Fig.5.

Det ser altså ut til at det har vært kontakt mellom Thaulow og Lundh allerede før dette, og i november skriver Thaulow (fig.6): "Jeg beder Dem sende mig 10 Meter 6" Hamperem."

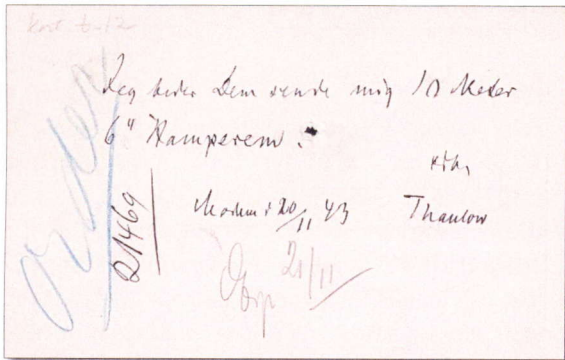

Fig.6.

S.H. Lundh & Co. var et velrenommert maskinforetak i Kristiania, hvor de holdt til i Schweigaards gate. Stifteren av foretaket var Sverrer Hakon Harald Olaf Lundh (1830-1921) som ifølge Store Norske Leksikon var en fremstående borger av Kristiania. En vei på Bygdøy er oppkalt etter ham.

Lesjöfors AB er i dag en fabrikk i Filipstad i Sverige, og de er særlig kjent for sine fjærer. Det er nærliggende å anta at de *Jerntraadliner* som Thaulow etterspurte, kom fra samme fabrikk eller en forløper til denne.

Hvem var så Thaulow, og hva gjorde han på Modum? Min første tanke var at det kunne være den kjente maleren Frits Thaulow, som faktisk hadde tilhold på Modum høsten 1883, men han skrev trolig adskillig penere. Det må nok dreie seg om hans onkel Heinrich Arnold Thaulow (1808-1894), som var lege på Modum fra 1839 bl.a. ved Blaafarveværket - og grunnlegger av Modum Bad (før dette hadde han vært lege i Sandefjord og grunnlagt Sandefjord Bad). Dette og mer til fremgår av Store Norske Leksikon. Og nå forstår vi hvorfor Thaulow skrev som en gris!

Husk å bidra med stoff til selskapets hjemmeside!

Ønsker vi å ha en levende hjemmeside som forteller verden hva vi holder på med, så finn fram et brev eller annet stoff som du synes er artig.

Skriv noen linjer om det, og send det til henning.j.mathiassen@ebnett.no

Hittil ukjent stempel fra Bosviken poståpneri er funnet

I følge Norgeskatalogens oversikt over 2-ringsstemplene er stempelet fra Bosviken poståpneri i Flatanger kommune i Nord-Trøndelag oppført som ukjent.

Jeg kan meddele at jeg har funnet et Nk 53 stemplet BOSVIKEN 21 VII 94

Hans Ludvig Olsen
(Namsos Frimerkeklubb)

Välkommen!

Vi ses etter sommaren på Heden!

Nationell frimärksutställning

Öppettider:

Fredagen den 2 sept. 11.00-18.00

Officiell invigning 12.00

Lördagen den 3 sept. 10.00-17.00

Söndagen den 4 sept. 10.00-15.00

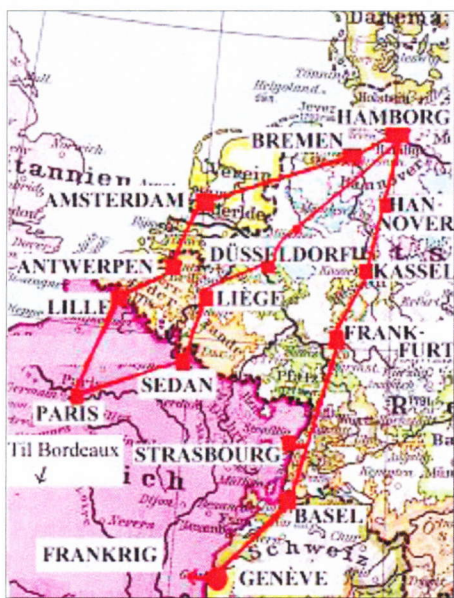
Aktiviteter dagligen, handlare, tävlingsamlingar, inbjudna samlingar, Posten, Sfu, frimärken, vykort, litteratur, utställningsstämplar, visningar, café, mötesplats.
Bra kommunikationer, nära parkering och invid Avenyn!

Information på www.sff.nu eller skicka 20:- = Selma, för katalog till Gunnar Dahlstrand, Stora Björn 25, 415 16 Göteborg

Breve fra Hamborg til Frankrig, som ikke er sendt den normale vej over Düsseldorf 1794-1800

af Erling Berger

Vi skal se, hvordan breve fra Hamborg til Frankrig ekstraordinært har været sendt enten over Amsterdam eller over Basel (Schweiz) i stedet for over Düsseldorf. Jeg har fire svenske - og tre danske cirkulærer, som belyser denne trafik.

Figur 1 viser de tre aktuelle post-ruter til Frankrig. De to østligste ruter blev redet af den tyske rigspost, Thurn og Taxis.

Dansk posthistorisk Selskab viser nu på sin hjemmeside et centralt, dansk 1800-cirkulære. Et nyttigt 1798-cirkulære kan findes i „Fogtman’s Rescripter...”, som kan findes via samme selskabs link-samling.

Det må bemærkes, at de problemer for Posten syd for Hamborg, som omtales i de svenske cirkulærer, også må have ramt brevene fra Danmark og Norge; men, som vi skal se, så handlede de to postvæsnere ikke altid på samme måde.

Svensk cirkulære af 25.Sept. 1794, som er udsendt på grund af krigshandlinger i Belgien. Se note 1 bagest i artiklen.

Breve til selve Frankrig sendes „franco Basel”, hvorfra brevene gik ind i Frankrig via Genève

Breve til Alsace og Belgien må sendes til forretningsforbindelser i Frankrig eller i Basel for videre befordring.

Harry Snarvold viser på side 11 i sin bog „Norwegian Unpaid Letters to France 1700-1875” et meget tidligt brev med „fr.Basel”, nemlig fra Trondheim 26.jul.1794. På den næste side i bogen er der et lignende brev fra 28.Nov.1794

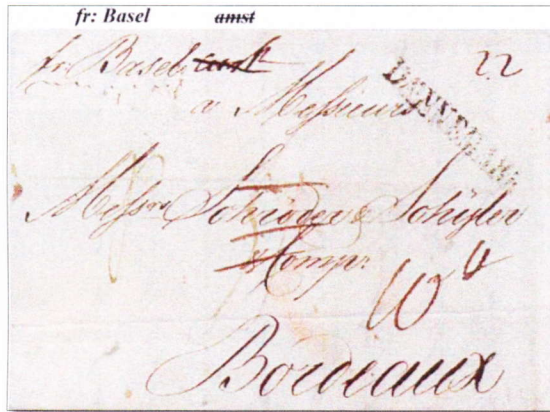
Figur 2. København 18.Aug.1795 til Bordeaux i Frankrig sendt „Franco Basel”. Stemplet **DALLEMAGNE** er brugt i Strasbourg, og det er ganske logisk, når man ser geografien i Figur1. Brevet tilhører Ole Steen Jacobsen.

Børge Lundh viser i sin bog om „Stemplerne **DALLEMAGNE, HAMBURG & HAMBURG**” tre breve, som er gået „Franco Basel”: 11.10.1794 og 18.3.1795 og 11.4.1795, men ingen af dem er gået over Strasbourg

Krigshandlingerne var helt slut juni 1795, hvor fæstningen i Luxemborg faldt; men i praksis sluttede de allerede i januar. Se note 1

Svensk cirkulære af 19.Maj 1795 Siden d.11.Maj bliver posten til Frankrig og Belgien igen sendt over Düsseldorf.

Selvom brevene skulle være frankerede til Basel [til en højere porto] bliver de alligevel sendt over Düsseldorf, fordi posten i så tilfælde vil nå frem otte dage tidligere.

Figur 3. København 5.Dec.1795 til Bordeaux i Frankrig, sendt „Franco Basel”, selvom cirkulæret af 1.Dec.1795 sagde, at det ikke var påkrævet længere. En alternativ rute er antydet med ordet *amst* (amsterdam), men det er slettet igen. Det danske postvæsen ignorerer altså ikke afsenderens ønske om at sende over Basel. Ankomsten var d.5.Jan.1796. Brevet tilhører Ole Steen Jacobsen

Svensk cirkulære af 31.Juli 1795 Breve sendt over Düsseldorf vil blive forsinket på grund af krigs-uroligheder. De skal derfor sendes over Amsterdam. [Jeg kan ikke rigtigt se, at der var krigshandlinger efter juni 1795]

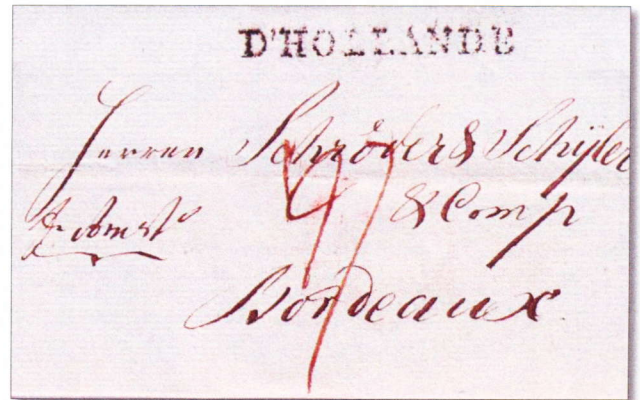
Svensk cirkulære af 22.Okt. 1795 Breve til Frankrig skal nu sendes via Düsseldorf ufrankeret efter Hamborg. Skulle der alligevel være krigs-handlinger på Rhinens højre bred anbefales vejen over Holland, franco Amsterdam.

Dansk cirkulære 1. Dec. 1795 Brevene til Frankrig, Spanien og Portugal når sikrest frem gennem Det hollandske Postkontor i Hamborg, som sender dem Franco Amsterdam. Imidlertid modtager Det kejserlige Riges Postamt brevene til Frankrig ufrankeret og brevene til Spanien og Portugal Franco Antwerpen, så frankering til Basel ikke længere er nødvendig.

Figur 4. Hamborg tirsdag d.2.Feb.1796 til Bordeaux i Frankrig, sendt „Franco

Amsterdam”, hvilket er valgt, fordi posten til Amsterdam afgik samme dag, medens der skulle ventes på afgang via Düsseldorf indtil fredag.

Figur 5. Hamborg fredag d.30.Sep.1796 til Bordeaux i Frankrig, sendt „Franco Amsterdam”, På denne dag var der afgang både via Amsterdam og Düsseldorf. Afsenderen havde måske i forvejen et ærinde på det hamborgske postkontor for Amsterdam (Det senere Stadtpost). Paris stemplede med **D'HOLLANDE** siden 1795

Dansk cirkulære 27. Okt. 1798. Belgien og de tyske lande på Rhinens venstre bred er erobret af Frankrig. Breve til disse områder skal frankeres til Düsseldorf med 4 LSk fra Hamborg af. Angående disse breve står det de danske afsendere frit at frankere til Amsterdam, hvorved brevene oven i købet vil nå hurtigere frem, hvis de ankommer til Hamborg om tirsdagen.

Denne meddelelse falder fint i tråd med, at Rigsposten (Thurn und Taxis) i 1798 blev forvist fra fransk besat område, nemlig fra Maaseik (i Belgien) til Düsseldorf (på Rhinens højre bred)

Dansk cirkulære 4.Mar. 1800 [Breve fra Danmark ankommer til Hamborg tirsdag – og fredag morgen]

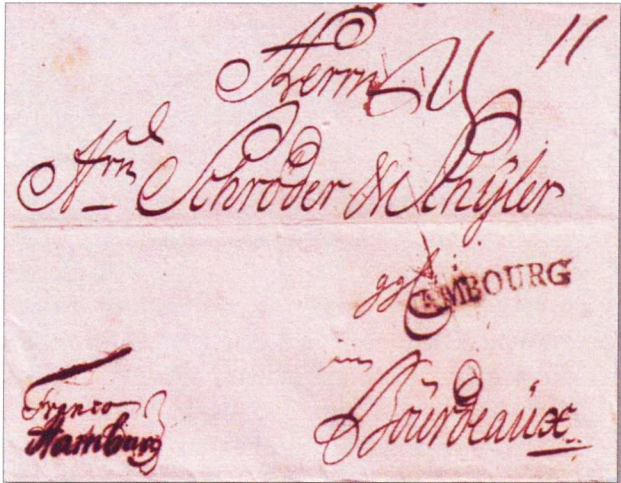
Da det Kongl. Rigs ober Postamt i Hamborg har bekendtgjort at der fremdeles hver Onsdag fra Frankrig ankommer og igien derfra afgaer en tredje Post, saa vorder de Kongl. Post Contoirer herved i Henhold til General Postamtets Circulaire Skrivelser af 1. Decbr. 1795 og 27. Octbr 1798, og til videre Bekiendtgjørelse for de Korresponderende, tilkiendegive at i følge heraf bortfalder de Aarsager der hidtil, har gjort det raadeligt, at lade de til Frankrig, Spanien og Portugal, bestemte Breve gaae over Amsterdam.

Denne Circulaire Ordre maatte efter at den paa ethvert Post Contoir er afskrevet og saadant paaskrevet igien hertil fra det sidste Post Contoir indsendes.

Til slut skal vi se, at der allerede i 1753 var tvivl, om man skulle sende over Amsterdam

Frankreich, Spanien und Portugal, wie Montags (siehe No. 8.) ausgenommen		reit.	durch Altkern
25. Onsdag	unabend Morgens 10	Die Königl. Großbrit. und Churf. Braunschweig-Lüneb. Post	fahr. über Ha-Doll
26. und Sonnabend Morg.	10	Die zweyte Berliner Post	fahr. über Weid-Prenj
27. und Sonnabend Morg.	10	Die Königl. Dänische Post	fahr. über Via-Goldb. und g
28. und Sonnabend Morg.	10 1/2	Die Herzogl. Mecklenb. (Güstrauer) Post	fahr. über Weid-Lendun
29. und Sonnabend Morg.	11 1/2	Die Königl. Großbrit. u. und Reichsstadt Hamburg. (Bremer) Commun. Post	fahr. über Ha-Feber
30. u. Sonnabend Mittage	1	Die Königl. Großbrit. und Churf. Braunschweig-Lüneburg. Post	fahr. über Haat-ins-Edl-kues-heim.
31.	1	-----	fahr. von Ha-
32.	1	-----	fahr. von Ha-
33. Nachmitt. vom 10 Sept. bis 31 März nom 1 April bis 9 Sept.	2 5	Die Kaiserl. Reichs-Post	reit. nach Det-Frankre
4. und Sonnabend Nachmitt. im Winter im Somm.	3 4	Die Königl. Chur- und Hochf. Braunschw. Lüneb. Commun. Post	fahr. auf Berg-ganz-E-mar. C
5. u. Sonnabend Abends	10	Die Kaiserl. Reichs-Post	reit. nach Berg-ganz-Frank-Schw
6. Torsdag	Morgens 8 10	Die K. Gr. und Churf. Braunschw. Lüneb. Post	reit. auf Ha-
7.	10	Die Berliner Hof- u. Köden-Post	fahr. auf Weid

Figur 6. Uddrag af en 1801-tabel over posternes afgang fra Hamborg. Vi ser, at der om onsdagen er en afgang med en ridende post fra „Den kejserlige Rigspost”, altså Thurn og Taxis, til Düsseldorf og videre til Frankrig.

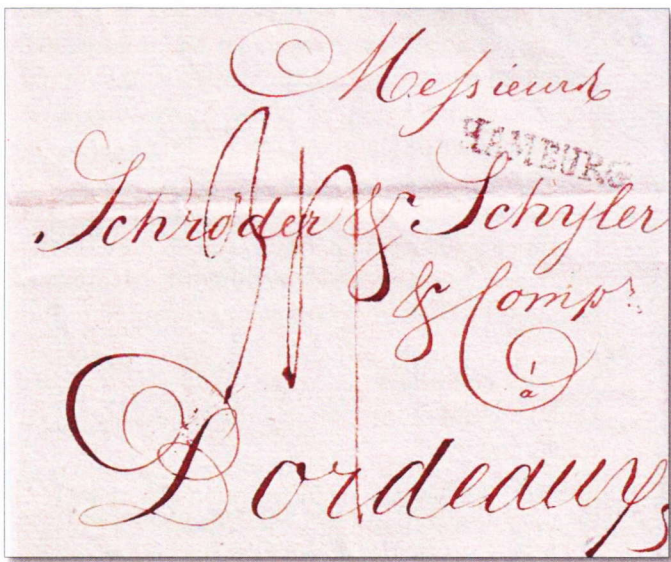

Figur 8. København lørdag d.6.Okt.1753 til Frankrig. Brevet er frankeret til Amsterdam med 11 Lybske Skilling, men det er ændret til Franco Hamburg, hvortil brevet ankom på en tirsdag. Stemplet HAMBURG er sat i Paris (Anvendt siden 1751)

Tak til Gordon Hughmark for de fire svenske cirkulærer, til Ole Steen Jacobsen for lån af to breve og cirkulæret fra 1. Dec.1795 og til de folk fra DPHS, som har lagt mange nyttige oplysninger ind på hjemmesiden.

Note 1. I efteråret 1792 stod det revolutionære Frankrig over for Preussen og Østrig. De truede med straf for forulempelsen af den franske konge. Frankrig rykkede op i Belgien og Luxembourg, som begge hørte til Østrig, men i foråret 1793 blev Frankrig slået tilbage fra Belgien.

Holland, Det tyske Rige og syv andre stater erklærede ligeledes krig mod Frankrig, men i efteråret 1793 havde Frankrig alligevel medgang, og ved midten af 1794 var hele Belgien erobret. De tre store floder, som beskyttede Holland, frøs til i vinteren 1794/95, og snart var Holland erobret. Krigshandlingerne i området ophørte i januar 1795, dog modstod fæstningen i Luxembourg belejringen indtil 6.juni 1795. Frankrig var hermed trængt frem til Rhinen. Preussen trækker sig ud af krigen, og det aftales, at det nordlige Europa skal være neutralt.

Figur 7. Hamborg fredag d.25.Jul.1800 til Frankrig. Vi ser en forsendelse ad den normale rute til Frankrig. Stemplet HAMBURG er sat i Det thurn og taxiske Kontor i Hamborg. Anvendt siden 1783

Westbøe – Wigidahl. Hva er hva?

av Oddbjørn Salte, Klepp

I. 1 Postgårdene i Ryfylke 1652

Det er tydelig at vanskelighetene med å holde i gang en regelmessig postrute var store påstrekningen mellom Bergen og Stavanger. Det har nok vært en form for postgang på strekningen fra omkring 1650, men en regelmessig gjennomgående postgang har nok vært svært utfordrende og vanskelig. Så sent som i desember 1796 meldes det om en forsinkelse på hele 89 timer mellom Stavanger og Jelsa. Dette er en forsinkelse på over tre og et halvt døgn! 1)

Foged på Jæren, Nicolai Lorentz Preuss skriver i et brev datert 31. oktober 1710 om postgangen mellom Stavanger og Christianssand hvor han i detalj omtaler de mellomliggende postgårdene. På slutten av dette brevet som er på hele 10 sider har han en notis om den mangelfulle postgangen mellom Stavanger og Bergen. 2)

Postmester Dam i Bergen meddeler i april 1720:

"... at Posten mellem denne By og Stavanger for omtrent 30 aar siden blev hævet – fordi den i de Tider var til liden eller ingen Fordel for Postkassen. Det berettes dog at denne Post var bleven gjenoptaget nogle Uger i 1716, da fiendtlige Tropper havde okkuperet den ordinære Passage for Posten fra Bergen til Christiania over Ringerike". 3)

Amtmann de Fine skriver i Stavanger Amptes udførlige beskrivelse i 1745:

".. udi Ryefølche Fogderie, er ej nogen Post Vej, eller Post Gaard, saasom Posten der ej haver, eller har haft sin gang i nogens minde, uden een føye tiid i sidste Krig, da Østlandene af Fienden var indringet, jmidlertiid blev der i Fogderiet een SøePost ordineret imellem Bergen og Stavanger, som derefter strax blev ophævet." 4)

Jens Schanche er vel den person som har betydd mest forutviklingen og utformingen av det Norske Postvesen. Han ble født i 1717 på Karstenøy i Nord-Trøndelag. Hans kløkt og analytiske evner gav avgjørende resultater og løftet postskyssen ut av ei hengemyr av sendrektighet og misnøye. Han la ut på en reise langs de norske postruter og lyttet tålmodig til hva postbøndene hadde å si og noterte dette ned. Da han reiste fra Bergen og sørover til Stavanger i 1753 hadde han ingen stopp på veien "da her ingen postførsel er." 5)

Det er først på slutten av 1700-tallet at det ser ut til å ha kommet i gang en regelmessig postrute mellom de tovestlandsbyene. Selv i 1774 var postgangen mellom Bergen og Stavanger uregelmessig i form av til dels store forsinkelser. Fra Bergen til Stavanger ble veilengden beregnet til omkring 18 Miil og skulle derfor tilbakelegges på 36 timer – håpløst! Da postgangen mellom Stavanger og Bergen omsider kom i gang igjen i siste halvdel av 1700 tallet ble det utpekt nye postgårder i Ryfylke. Ruta ble lagt lenger inn i fjordene for å unngå de verste åpne fjordkryssingene. Nå var det mulig å holde en noenlunde stabil rute hele året uten de dramatiske forsinkelsene som kom høst og vinter. I perioden 1792-1796 er følgende gårder listet opp i ruten fra Ølen og sørover: **Heggen, Strand, Rosseidet, Jelsa, Nordre Knudsvig, Sandanger, Hovde og Østbøe på Hundvåg.**

I. 2 Postgårder i Ryfylke 1790

I. 3 Sandeidfjorden

Gården Strand som ligger på østsiden av Sandeidet var første postgård etter Heggen. Rasmus Jakobsen var her oppsitter og postbonde. Han hadde to av sine sønner som postkarle, Poul og Rasmus Rasmussen og i tillegg Ole Larsen Skibevaag fra Nerstrand. Fra Strand føres posten i båt til Rosseidet hvor postbonden Niels Gudmundsen hadde ansvar for å føre postskreppa over land til Kalvig og videre i båt til poståpneriet på Jælsa. Sønnen Ole Nielsen og Hadle Johannesen Finvig var postkarle på Rosseidet. Poståpner på Jælsa var Sogneprest Meyer. Fra Jælsa føres posten i båt til postgården Nordre Knudsvig som også er sorenskrivergård og derfra til Sandanger på Randøy. Fra Sandanger føres posten til Hovde på Fogn og videre til Østbø på Hundvåg som var siste postgård før Stavanger. I følge Berrum var postgangen mellom Stavanger og Bergen fremdeles ujevn og utilfredsstillende i 1809. Inne i Sandeid og Vikedal ser det ut til å ha vært en del forandringer på hvem som fikk føre posten.

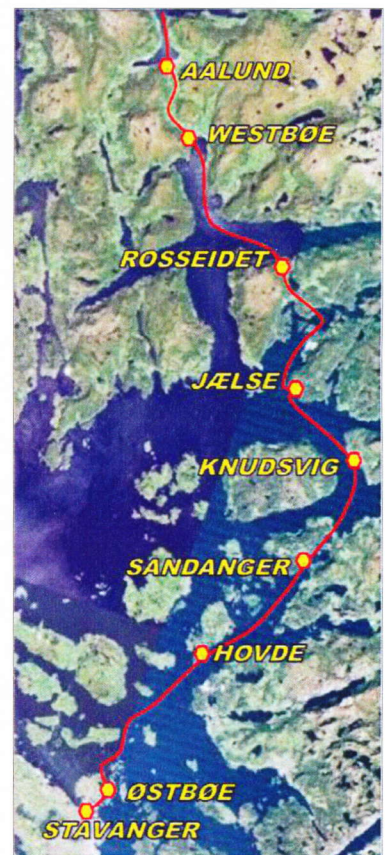
Westbøe på Sandeidet er poståpneri i 1796 med oberstløytnant Bernhard von Krogh som poståpner og han fikk også overtatt postskyssen som postbonden på Strand hadde ansvaret for. I mai 1800 står bekræftelsen på at Strand nedlegges som postgård og skyssplikten overføres til Westbøe. Den godeste Oberstløytnant Bernhard von Krogh fikk det som han ville, sikkert med god hjelp av sorenskriveren som i 1796 var bosatt på Sandeidet og Fogden som var bosatt på Sandsgaard i Nærstrand. 6)

Westbøe ser ut til å være et privat opprettet poståpneri godkjent av Generalpostamtet i 1796 i følge rapportering for postgangen både til postmesteren i Bergen og til postmesteren i Stavanger. Underlig nok blir poståpneriet konsekvent omtalt som Westbøe i Etne av postmesteren i Bergen, mens det er korrekt omtalt som Westbøe på Sandeidet av postmesteren i Stavanger. I en portotabell fra 1816 står det riktig nok Vestbøe i Etne som poståpneri mellom Skonevig og Jelsa. Poståpneriet er dessuten nevnt i forbindelse med utstedelse av nye segl ved regentskifte i 1808. 7) Når det gjelder avstander mellom postgårdene som er oppgitt i hovedpostruten, så må dette nødvendigvis dreie seg om Westbøe på Sandeidet. Noe annet passer ikke med de oppgitte avstander. Westbøe blir dessuten også omtalt som Vestbø i Vikedal.

Fra 1800 til 1811 er dikterpresten Jens Zetlitz sogneprest i Vikedal og han får posten sin brakt over fjorden fra Westbøe. Det er flere forhold som tyder på at dette faktisk er tilfelle, for bror til poståpneren på Westbøe bor i Vikedal og er en nær venn og i familie med dikterpresten Jens Zetlitz. Jens Zetlitz mistet sin kjære Elisa i barsel like etter at han kom til Vikedal og året etter giftet han seg inn i Krogh familien. I 1811 reiser han fra Vikedal til et nytt kall i Kviteseid i Telemark. Han er ikke nevnt som Poståpner.

16. februar 1807 dør oberstløytnant von Krogh og oppsitterne på Westbøe blir antatt som postbønder og får tildelt 3 postkarle til å føre posten. Prost Knudsen i Jelsa blir pålagt å overta den poståpnerfunksjonen som von Krogh utførte og hente ut post som skal til Vikedal og omliggende steder fra "klaffen". 8) Det er ikke noe som tyder på at sognepresten i Vikedal ble ansatt som poståpner. Jeg kan heller ikke finne andre i Vikedal som ble poståpner på den tiden.

Det er tydelig at det å være postbonde har hatt en viss status i Ryfylke og kanskje også andre steder for den del, men hvilke gårder som hadde postskyssen i Ryfylke har variert. Jelsa er det første av de offisielle poståpneriene i Ryfylke og ble opprettet i følge offisielle notater før 1714.

I. 4 Postgårder i Ryfylke 1805

Det er klart sagt fra Generalpostamtet at de ønsket offentlige tjenestemenn som poståpnere og i denne kategorien finner vi sognepresten, lensmannen, sorenskriver og offiserer. Vi ser da også at de offentlige poståpneriene ofte ligger til en prestegård eller en lensmannsgård. Sandeidet fikk tidlig en sentral posisjon i postruten mellom Stavanger og Bergen der det ligger nær opp til amtsgrensen, men det ble ikke opprettet offentlig poståpneri på Sandeid før i 1870. Postgårdene Westbøe og Østbøe på Sandeidet har begge fungert som poståpnerier før 1850, men tydeligvis ikke som offisielt opprettede poståpnerier. Her er det en del usikkerhet om Westbøe som antydnet ovenfor. Det var amtmannen i Stavanger amt som etter samråd med postmesteren i Stavanger ansatte poståpneren på Westbøe. Sognepresten i Vikedal har kanskje også vært poståpner uten at jeg klarer å påvise dette og Vigedal står nevnt i portotakstene fra 1833.

No. 68 (73).		
Fra Stavanger til Bergen.		
Udgaar fra Stavanger Torsdag Kl. 12 Middag.		
	Mile	Timer
Til Jelsøe	4 $\frac{1}{2}$	12
» Vigedal	7 $\frac{1}{2}$	21
» Stonevig	10 $\frac{1}{2}$	30
» Roalstvedt	14 $\frac{3}{8}$	42
» Bergen	20 $\frac{1}{4}$	60

I. 5 Rutetabell 1838 Stavanger - Bergen

Her har vi et lite problem da det ser ut til at det er konsekvent mangler i arkivene etter at vi ble "svensk" i 1814. Jeg kan ikke finne postale dokumenter i Amtmannsarkivet fra tiden 1814 til 1835 i Statsarkivene i Stavanger og i Kristiansand. Ved forespørsel til statsarkivet i Bergen fikk jeg beskjed om at denne delen av arkivet var gått tapt i brann. I Norges Offentlige Brevposter av august 1838 finner vi rute 68: Som vi ser var posten her beregnet til 60 timer underveis fra Bergen til Stavanger. Til sammenlikning var det beregnet 47 timer på ruten Stavanger – Christianssand som var 25 $\frac{5}{8}$ mil. Transporten av postsekken gjennom postrutene i Stavanger Amt var utfordrende. Det var alt annet enn enkelt å holde de oppsatte tider for ankomst til poststasjonene. Vær og føreforhold var utfordrende og spesielt var det problematisk å holde tidsfristene i Ryfylkebasenget.

Det var stadig rapporter om forsinkelser hele året og med trusler om bøter og straff for sen ankomst til neste poststasjon var det en stadig utfordring for postføreren. Vinterstid var det spesielt ille og da oppsto også de største forsinkelsene. Konsekvensen av dette var at det ble skiftet relativt hyppig på postførere. Det ble jevnlig utlyst tilbud på transportstrekningene.

"Den Kongelige Norske Regjerings

Finants-, Handels- og Told-Departement.

Departementet approberer den af Amtet hertil ved Skrivelse af 11te d.m indsendte og med Jacob Jacobsen Østbøe paa Sandeidet i Ryfylke afsluttede Kontract om Postens Befordring i Tidsrummet fra 1ste October d. A. til 1ste October næste Aar, fra Østbøe paa Sandeidet til Jelsøe og den nordgaaende Post fra Jelsøe til Østbøe og videre til Eide i Bergen Stift, meddeles tjenstlig. Om denne foromstaltning bedes Postbønderne paa Østbøe, Holmen, Roseid, Kalvig og Jelsøe underrettes. Christiania den 26 October 1837 " 9)

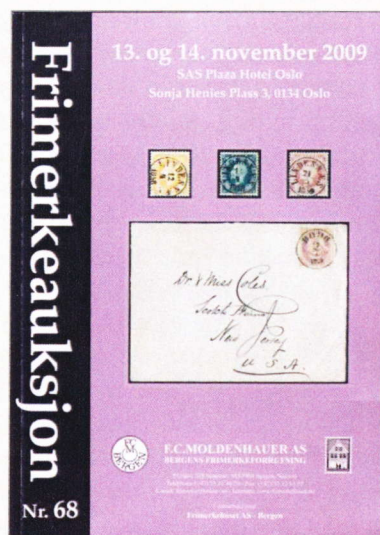
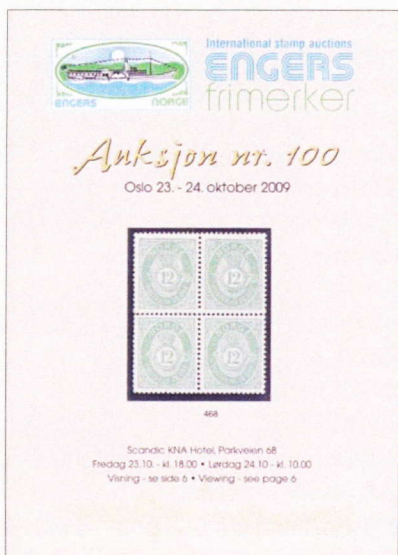
Postbønder og Postkarle i Folketellingen 1801:

Svend Olsen	Postkarl	57	Jelsøe
Lars Biørnsen	Postkarl	23	Jelsøe
Ole Biørnsen	Postkarl	22	Jelsøe
Bjørn Nielsen	Postkarl	26	Bandeberg
Biørn Larsen	Postbonde	48	Knudsvig, Nordre
Siovat Rasmussen	Postbonde	38	Hovda
Henrich Jensen	Postkarl	26	Hovda
Torbiørn Andersen	Postbonde	22	Hovda
Niels Andersen	Postkarl	26	Hovda
Hans Larsen	Postbonde	31	Hovda
Jon Valentinsen	Postfører i Sølægd	21	Nising i Vats

Kartillustrasjonene er utarbeidet med kartdata fra Statens Kartverk.

1 Statsarkivet i Stavanger, Amtmannsarkivet
 2 Statsarkivet i Kristiansand, Amtmannsarkivet
 3 Berrum, "Postens Historie" 1902-06
 4 de Fine, "Stavanger Amptes ..."

5 Riksarkivet, Jens Schanches fortegnelse...
 6 Hans Eivind Næss, Ætt og Heim 1981/82
 7 Postmuseet
 8 Statsarkivet i Stavanger, Amtmannsarkivet

BUDSTIKKA

mottar trykningsbidrag fra følgende firmaer

Kjell Germeten A/S
SKANFIL A/S
Engers Frimerker
Frimerkehuset AS

Norsk Posthistorisk Selskap
takker for bidragene.

